

Orgaan van de „Vereniging Vrienden van de Zaanse Schans”

Verschijnt 3-maandelijks

Redactie: Parkstraat 44, Zaandam

Juni 1970 No. 34

UIT HET JAARVERSLAG VAN DE STICHTING ZAAANSE SCHANS over het jaar 1969

Inleiding

Het jaar 1969 was – evenals de jaren 1967 en 1968 – een jaar van consolidatie.

Nu kan echter worden gesteld, dat deze consolidatie is afgerond en dat het komende jaar in de Zaanse Schans belangrijke dingen kunnen gaan gebeuren. De financiële consolidatie – nodig na de enorme investering in het restaurant „de Walvis” – heeft ertoe geleid, dat thans voldoende financiële perspectieven aanwezig zijn om met een project als de overplaatsing van de koopmanshuizen „de Mol” en „het Noorderhuis” uit Zaandijk te beginnen.

Dit is zeer verheugend en brengt de afbouw van de Zaanse Schans in de laatste fase. Overleg met vertegenwoordigers van het Provinciaal Bestuur heeft ertoe geleid, dat Ge-deputeerde Staten aan de Provinciale Staten voorstelden aan onze stichting nog eens f 300.000,— te betalen ten behoeve van de afronding van het plan voor de Zaanse Schans. Van het Rijk werden reeds toezeggingen ontvangen dat in deze afbouw gesubsidieerd zal worden, mogelijk zelfs tegen een hoger percentage.

Van de verschillende steunende Zaangemeenten moet in 1970 nog gevraagd worden of zij ook in de jaren 1971 tot en met 1975 de Zaanse Schans op dezelfde voet willen subsidiëren als in de periode 1961 tot en met 1970.

Ook op de particulieren zal opnieuw een beroep moeten worden gedaan om ons in de laatste werkfase niet te vergeten. Inmiddels werden de nodige financiële maatregelen getroffen in de vorm van een rekeningcourant-krediet bij de Algemene Bank Nederland N.V., die ons in staat zullen stellen de bouw van de nog te restaureren objecten voor te financieren. Hierbij moet worden aangetekend, dat de directie van de Algemene Bank Nederland heeft gemeend om aan de op zakelijke basis getroffen rekeningcourant-overeenkomst een subsidieregeling te koppelen om ons werk, dat ook haar sympathiek is, te steunen. Wij waarderen dat buitengewoon.

Op welke wijze de consolidatie plaats vond en de financiering in de toekomst zal geschieden, wordt in de volgende hoofdstukken nader uiteengezet. Daar zal ook dieper worden ingegaan op de plannen en hetgeen in het jaar 1969

werd verricht. Hier wordt volstaan met de constatering dat eind 1969 15 panden bewoond waren (v.j. 14). Met de reeds in gebruik zijnde werfschuur, theekepel en het restaurant „de Walvis” wordt ons in exploitatie zijnde bezit reeds aanzienlijk.

In de loop van het jaar 1970 zal voorts nog het voormalige perceel Rozengracht 1 uit Zaandam met het luchthuis uit de Noorderhoofdstraat van Krommenie in gebruik worden genomen. Na een langdurige selectie uit candidaathuurders, is dit object aan een zeefdrukker toegewezen. Deze zal zijn bedrijf voor het publiek openstellen en tevens drukwerk verkopen. Wij verwachten dat de aantrekkelijkheid van de Schans hiermede voor het publiek wordt vergroot.

Dat zal mogelijk nog meer geschieden door de afwerking van de panden en de Kalverringdijk. In 1969 werden de boenstoepen e.d. aan het Zonnewijzerspad geplaatst. In de zomer van 1970 zal de bestrating van het Zeilenmakerspad worden uitgevoerd, alsmede de overtuinen aldaar en de brug van het pad naar de Kalverringdijk. Ook aan het begin van de Kalverringdijk, tegen de Leegwaterweg aan, zal in het voorjaar van 1970 een overtuin worden aangelegd, terwijl aan het eind van dat jaar de bestrating van de Kalverringdijk en het plein bij het open glop tussen „de Huisman” en Rozengracht 1 zal worden uitgevoerd.

Wij menen dat de Schans daarmede zeer in aantrekkelijkheid zal winnen temeer daar de directiekeet dan verplaatst zal zijn naar het Zeilenmakerspad en de puinhopen tussen „de Walvis” en Rozengracht 1 vervangen zullen zijn door de uitvoering van werkzaamheden verband houdend met de restauratie van de eerder genoemde koopmanshuizen.

Wij hebben dan ook goede verwachtingen voor de toekomst. Dat wij ook over het jaar 1969 niet ontevreden mogen zijn blijkt uit:

1. de subsidie van het rijk ten bedrage van f 146.743,— (v.j. f 235.341,—). De nog te verwachten rijkssubsidie op reeds uitgevoerd werk beloopt f 310.457,—.
2. de belangstelling voor het winkeltje van Albert Heijn N.V.
De ontvangsten over 1969 beliepen f 1.882,04 (v.j. f 4.347,12).

3. de opbrengsten aan parkeergelden ad *f* 17.660,25 (v.j. *f* 12.644,98).
4. de bijdragen van particulieren, te weten middels de Vereniging van Vrienden van de Zaanse Schans *f* 15.000,— (v.j. *f* 16.000,—) en van bedrijven *f* 51.515,60.
5. de bezoeken van belangstellende verenigingen en groepen, alsmede publicaties over de Zaanse Schans zoals:

Op 21 juni feestelijke openingsrondvaart van „de Schans” met aan boord vele autoriteiten van de Zaanse Gemeenten. Tot eind september werd dagelijks op de volle uren van 11 t/m 4 gevaren. In totaal maakten ruim 4000 personen gebruik van deze unieke mogelijkheid om van de waterkant af de Zaanse Schans en de Gortershoeck te bekijken.

De exploitanten van „de Schans”, de heren P. Rot en M. van Splunter zorgden bij elke tocht via de microfoon voor een gedetailleerde informatie.

Op 18 maart vertoonden we in „de Walvis” een film en een groot aantal dia’s over „Williamsburg”. We hadden hiervoor de heer H. Leeuwenburch van het kantoor New-York van de ANVV als explicateur aangezocht die voor vele genodigden een toelichting gaf op de vertoonde beelden van dit Amerikaanse pendant (in het groot) van de Zaanse Schans.

26 april had de Zaanse Studentenvereniging in het kader van de actie 1 + 1 = 2 een ontvangst van Czaar Peter op de Zaanse Schans geënceneerd, die ondanks het minder mooie weer tot een bijzonder kleurig en boeiend schouwspel uitgroeide. Loco-burgemeester Metselaar sprak de Czaar toe, die met een aantal fraaie tjalken was gearriveerd.

Op de Schans waren stalletjes met o.a. een pottenbakster en een houtsnijder (speculaasplanken). Het was een zeer geslaagde folkloredag.

Op 2 mei bracht Z.K.H. Prins Claus een bezoek aan de Zaanstreek. Hij lunchte in „de Walvis” en bekeek o.a. het kruidenierswinkeltje op de Zaanse Schans. De hele voorbereiding en organisatie van dit bezoek was in handen van Voorlichting Zaanstreek.

Afgaande op het aantal geparkeerde auto’s kwamen we voor de Zaanse Schans weer op een totaal aantal bezoekers van ca 250.000.

Diverse werken:

1. *Vleethuis*
De wijze, waarop het Vleethuis de laatste maal werd geteerd, vroeg in het verslagjaar de aandacht. In overleg met de schilder zullen andere maatregelen worden getroffen op basis van de ervaringen, die met de diverse teersoorten werden opgedaan.
2. *„de Walvis”*
Het onderhoud van dit intensief gebruikte restaurant vroeg veel aandacht. In overleg met de directie van Albert Heijn’s restaurants N.V. viel een en ander echter zeer goed te regelen.
3. *Ezelspad*
Met de aannemer van dit – aan het Zonnewijzerspad staande – pand werd nog overleg gepleegd over enkele posten van de eindafrekening. Een en ander werd afgewikkeld.
4. *Zonnewijzerspad 6 en 7*
Het straatwerk en de hekwerken met bijbehorende

poorten tussen deze panden werden herzien. Aannemer Offenberg werd hiervoor ingeschakeld.

5. *Brievibus*
De P.T.T. liet op verzoek van het bestuur een oude brievibus plaatsen aan de Kalverringdijk bij het restaurant.

In voorbereiding zijnde werken

Behalve de restauratie van de koopmanshuizen „de Mol” en „het Noorderhuis”, die $\pm f$ 800.000,— zal vergen, zijn nog de navolgende bouwplannen in studie:

1. *Overtuin bij theekoepel en Leegwaterweg*
Deze tuin zal tevens de mogelijkheid gaan bieden om als voetganger vanaf de Julianabrug de Zaanse Schans te bereiken. Behalve dat, zal deze tuin een fraaier aanblik op de Zaanse Schans geven. Door de plaatsing van een aantal banken zal men bovendien een rustpunt creëren.
2. *De restauratie van Hazepad 11*
– aan het eind van het Zeilenmakerspad – wil het bestuur, met het oog op de afwerking van genoemd pad, liefst reeds in het voorjaar van 1970 ter hand nemen.
3. *Oostzijde 242 – de Scheve Schans*
Dit pand zal met een reconstructie van een voormalig pand van het Gorterspad de laatste bebouwing van de Kalverringdijk gaan vormen.
Het bestuur heeft de kosten van voornoemde restauraties en die van een oude boerderij ter hoogte van het St Michael lyceum geraamd op $\pm f$ 2.000.000,—.
Om dat bedrag bijeen te krijgen werden rond de jaarwisseling acties voorbereid om gemeenten, provincie, rijk en particulieren zover te krijgen dat het werk in de Zaanse Schans door hen 5 jaar langer wordt gesubsidieerd, dan oorspronkelijk noodzakelijk werd geacht.
4. *Schoeiing achter Kalverringdijk 5 en 7*
Gemeentewerken Zaandam maakte een ontwerp voor het nog ontbrekende stuk schoeiing langs de Zaan achter genoemde panden. In het voorjaar van 1970 zal deze schoeiing worden uitgevoerd.
5. Aan de noordkant van het plan werd een haven voor plat- en rondbodemvaartuigen geprojecteerd. Over de realiseerbaarheid daarvan werd in overleg getreden met de vereniging van eigenaren van plat- en rondbodemvaartuigen.
6. *Houtloodsje bij scheepswerf*
Architect Schipper ontwierp een eenvoudig houtloodsje dat bij de scheepswerf geplaatst zou kunnen worden.
7. *Overtoom 56*
De realiseerbaarheid van de restauratie van dit object werd dubieus geacht. Om te voorkomen dat de waardevolle elementen uit dit pand geheel door vernielzucht der jeugd verloren gaan, heeft de stichting in overleg met de eigenaar en de stichting „Zaans Schoon” de voor een eventuele restauratie waardevolle elementen uit dit pand verwijderd.

Exploitatie panden

Het contact met de huurders liep ook in dit verslagjaar via de secretaris. Voorts werd door het dagelijks bestuur weder-

om een algemeen overleg met de huurders geësceneerd. Het contact met de huurders liep ook in dit verslagjaar via de secretaris.

Een en ander verliep tot wederzijdse tevredenheid. Ook de exploitatie-uitkomsten zijn redelijk en daaruit kan een deel van de rentelast worden gedekt.

De totale rentelast bedroeg in het verslagjaar f 99.413,46. Gelet op de verdere uitbreidingsplannen en de daaruit mogelijk voortvloeiende vergroting van de schuldenlast, moet worden verwacht dat toekomstige mogelijkheden tot huurverhoging wel geheel of gedeeltelijk aangegrepen zullen moeten worden om de nodige middelen te krijgen ter dekking van de rentekosten.

In de bewoning hebben zich in het verslagjaar twee mutaties voorgedaan. De woningen Kwakels 1 en Zonnewijzerspad 8 kwamen namelijk leeg, omdat de bewoonster van Kwakels 1 naar de Veluwe verhuisde en de bewoonster van Zonnewijzerspad 8 in het huwelijk trad. Beide woningen werden direct weer betrokken door één van de gegadigden van onze kandidaat-huurderslijst.

Tenslotte past hier nog een opmerking over de brandpreventie, waaraan in het verslagjaar veel aandacht werd besteed. Uiteindelijk werd in overleg met de brandweercommandant besloten een slangenwagen in de Schans te stationeren en een dag en een nachtploeg op te leiden voor het bestrijden van het begin van een brand.

Algemene financiële aspecten

De consolidatie van de financiële positie van onze stichting is in het verslagjaar op zeer redelijke wijze voltooid. De begroting voor het jaar 1970 kon zodoende een sluitende exploitatierekening (gewone dienst) opleveren. Een en ander is goeddeels te danken aan neven-activiteiten zoals verpachting van het parkeerterrein, het contract met de fotograaf, opbrengsten uit de winkel van A. Heijn N.V., opbrengsten van de rondvaartboot en de bijdrage van de Vereniging van Vrienden. Anderzijds zijn ook de huuruitkomsten zodanig, dat alles met elkaar de huidige schuldenlast gedragen kan worden. Door de subsidiërende overheidsinstanties en particulieren nogmaals te benaderen met het verzoek de steun aan de stichting gedurende de komende 5 jaren te willen continueren, verwacht het bestuur de financiële ruimte te krijgen, die nodig is om de afbouw van het plan voor de Zaanse Schans – waarvan sprake was in het hoofdstuk 4c in voorbereiding zijnde werken – te realiseren. Op het moment, waarop dit verslag wordt geschreven, is er bijna voor 100% zekerheid dat alle gewenste medewerking zal worden verkregen en het beoogde doel omstreeks 1975 zal worden bereikt.

Zaandam, april 1970

STICHTING EN VERENIGING

Het leek ons goed, om vooral voor onze nieuwe leden weer eens een uiteenzetting te geven over de instellingen, die zich met de opbouw van „de Schans” bemoeien.

De Stichting Zaanse Schans, is opgericht 1 oktober 1961, door 8 Zaaingemeenten, n.l. Assendelft, Koog aan de Zaan, Krommenie, Westzaan, Wormerveer, Zaandam en Zaandijk. Als doel werd omschreven de bevordering en totstandkoming en de zorg voor de instandhouding van een typisch Zaanse woonbuurt op een gebied in het uitbreidingsplan „Zaanse Schans” van de gemeente Zaandam.

Bovengenoemde raden benoemden één lid voor het bestuur van de Stichting.

Verder benoemde elk één lid: de Stichting tot het bevorderen en documenteren van Zaaans Schoon; de Vereniging „De Zaanse Molen”; de Vereniging tot instandhouding en uitbreiding der Zaanlandsche Oudheidkundige verzameling Jacob Honig Jansz. Junior” en de Kamer van Koophandel. Verder zijn er enige adviserende leden.

Onder leiding en verantwoordelijkheid van dit bestuur, waarin in de loop der jaren vanzelfsprekend persoonswisselingen optraden, is de opbouw van de Zaanse Schans ver-

richt. De Vereniging Vrienden van de Zaanse Schans is eveneens opgericht in 1961.

Tijdens de oprichtingsvergadering van de Stichting, kon worden medegedeeld dat er reeds 61 leden waren.

Als doel werd toen reeds genoemd het maken van propaganda en het bieden van financiële steun.

Ter meerdere publiciteit zou een mededelingenblad 6 x per jaar verschijnen, hetwelk later is geworden en tot nu toe geldend, 4 x per jaar.

Het eerste bestuur werd gevormd door zes leden uit Westzaan, Wormerveer, Zaandam en Zaandijk.

Van het orgaan „Anno 1961” zijn reeds 33 nummers verschenen, de leden ontvangen het gratis.

Wat de financiële steun betreft, in totaal is bijna f 60.000,— aan het werk van de Stichting bijgedragen en de laatste jaren vormen de bedragen een gewaardeerde bijdrage aan de jaarlijkse exploitatie-rekening van de nu reeds bestaande panden.

OP NAAR DE 1000 LEDEN !

Enige weken geleden ontmoette ik „zo maar in de Westzij” ons oud bestuurslid de Heer G. C. Huig, thans woonachtig op Terschelling. Hij sprak er zijn verheugenis over uit dat er sinds zijn vertrek zoveel nieuwe leden bijgekomen waren, dat wij bijna de 900 bereikt hebben. Maar . . . 900 is nog geen duizend.

Wie van onze leden die dit leest wil zijn schouders daar nog eens onder zetten? Van persoonlijk gesprek of bezoek moeten we het hebben. Onze secretaris zal U gaarne wat propaganda materiaal zenden. Op naar de 1000 leden in 1971, als onze vereniging 10 jaar bestaat.

GOED JAARS ENDJES

Voorheen bouwde men, als men een goed jaar in zaken had weer een eind aan de (houten) woning. Zulk een verlengstuk noemde men een „Goedjaarsend”.

* Hazepad 11, Zaandijk

In ons nr. van april 1969 werd twijfel uitgesproken of dit pand te verwerven was. Thans zijn er goede berichten. Aannemingsbedrijf Fa A. K. Offenbergh is al bezig aan het einde van het Zeilemakerspad de fundering te maken. Het is een houten woon- en winkelhuis waar voorheen een bakkerij in gevestigd was, het zal met behulp van kraanwagens worden verplaatst.

* d'Mol en het Noorderhuis

Blijkens het verslag op pag. 137 zijn er thans voldoende financiële perspectieven om met de overplaatsing te beginnen. Een maquette van het geheel zoals het moet gesitueerd zijn tussen de Walvis en „Rozengracht 1”, is reeds gemaakt.

Scholieren van het Zaanlands Lyceum hebben reeds het terrein vrij van de opslag van oude stenen gemaakt.

* Tuin bij de Theekoepel

In genoemd verslag staat vermeld, dat aan het begin van de Kalverringdijk een overtuin zal worden aangelegd. Deze is inmiddels gereed gekomen. Direct van de Julianabrug af, voert een wandelpad door deze tuin.

* Zaangemeenten betalen nog 5 jaar

De 8 Zaangemeenten die het werk van de Stichting gedurende 10 jaar mogelijk zouden maken hebben zich alle bereid verklaard om nog voor 5 jaar deze financiële steun te geven om de afbouw van ons Zaanse Buurtje mogelijk te maken.

Vereniging „Vrienden van de Zaanse Schans”

Opggericht 1 oktober 1961

Goedgekeurd bij K.B. van 16 augustus 1967

Secretariaat: A. Voorbergen, van Ostadestraat 7, Zaandam

Penningmeester: D. de Boer Ezn.,

Evertsenstraat 1, Wormerveer

Postgiro 742899 ten name van:

Penningmeester Ver. Vrienden van de Zaanse Schans,
Wormerveer

BERICHTEN

KONTRIBUTIE

Van de oprichting af hebben wij aangenomen, dat de leden de kontributie willen gireren. Vooral om de hoge kosten van inning per kwitantie (f 1.—).

Wij hopen, dat U voor 1970 al gegireerd hebt. Wij vroegen immers om dit in januari te doen?

Kent U het gemak van automatisch gireren? Kaarten verkrijgbaar op het postkantoor (loket zegelverkoop) stellen U daartoe in staat. Eenmaal ingevuld, hoeft U er niet meer naar om te zien. Ons gironummer vindt U elders in dit nummer.

NIEUWE LEDEN

Sedert de vorige opgaaf mochten wij de navolgende nieuwe leden verwelkomen:

Amsterdam

Mevr. H. A. Börgeling-Leeuwerink, Amstel 210

A. Hoogendijk, Overschiestraat 142

Dordrecht

W. Kennedy, de Waag 6

Heiloo

A. J. v. d. Bosch, De Blomhof 1

Julianadorp N.H.

P. de Wolf, Mr. J. de Vriesstraat 12

Landsmeer

Mevr. W. K. Vooren-Elseman, Fuutstraat 16

Laren N.H.

J. Brouwer, Nieuweweg 51

Purmerend

J. Bandel, Meteorenweg 90

Zuid-Schermer

C. W. Krabbe, Zuidervaart 13 - Oost

Utrecht

Drs. Th. v. Pinxteren, Domplein 14

Zaandam

J. W. Funke, Peperstraat 31

B. A. Schelling, Havenstraat 155

Zaandijk

Mej. C. Matjers, Parklaan 5

Leden V.Z.S. per 1 juni 1970

Gewone leden	912
Gewone leden Buitenland	15
Leden voor het leven	16
Totaal	<u>943</u>